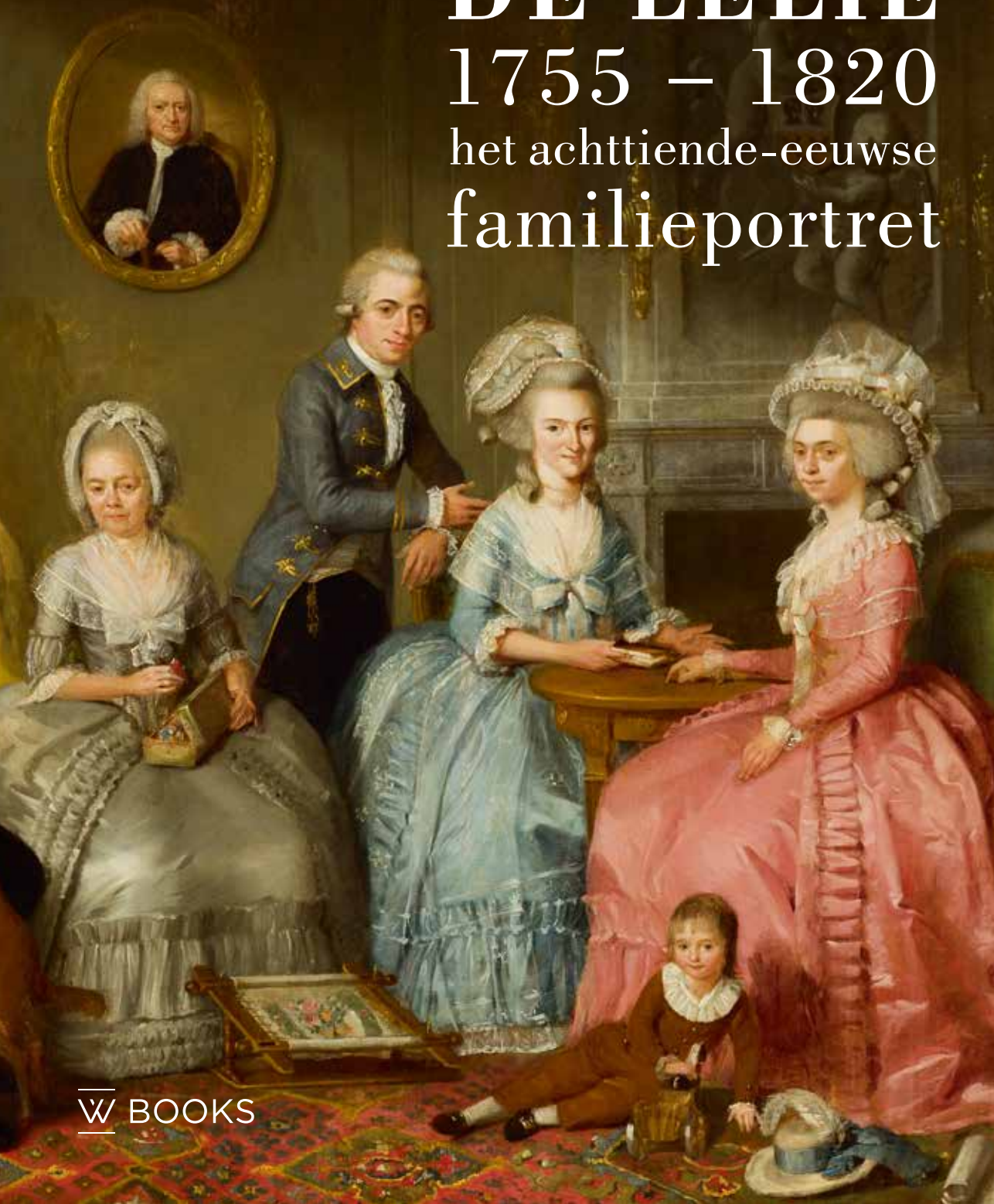

ADRIAAN DE LELIE

1755 – 1820
het achttiende-eeuwse
familieportret

**ADRIAAN
DE LELIE**
1755 – 1820
het achttiende-eeuwse
familieportret

Josephina de Fouw

 BOOKS

1 *De familie van Jan van Loon* (1725-1792), 1786 en 1797 Olieverf op doek, 65 x 80 cm

VOORWOORD

Eén van de belangrijkste redenen van Jonkheer Professor Maurits van Loon (1923-2006) voor de oprichting van het museum was zijn wens de grote collectie portretten van zijn familie bijeen te houden. De familie Van Loon is een van de weinige regentengeslachten geweest die zorgvuldig van generatie op generatie de portretten bewaard heeft en aangevuld met nieuwe portretten door goede portretschilders. Hierdoor huisvest het museum qua volledigheid en qua kwaliteit een voor Nederland unieke familiegalery. In de afgelopen jaren heeft het museum aan verschillende portretschilders aandacht besteed met publicaties en tentoonstellingen, onder wie Michiel van Musscher (1645-1705) in 2012.

In 1786 liet Jan van Loon sr. (1725-1792) zich met zijn familie door de schilder Adriaan de Lelie (1755-1820) vereeuwigen (afb. 1). Met dit familieportret heeft het museum een bijzondere band. Het familieportret was in het bezit van nakomelingen van Jan van Loon jr., een jongere Van Loon tak, uitgestorven in 1947. Maar op de Keizersgracht, het huidige museum, hing prominent bij de oudere tak een reproductie. Landelijke bekendheid kreeg het schilderij doordat kunsthistoricus Adolph Staring het afbeeldde op de omslag van zijn bekende publicatie *De Hollander Thuis* (1956).

De Adriaan de Lelie bleef echter gekoesterd familiebezit. Groot was de vreugde bij het museum en de familie Van Loon toen het echtpaar Bijl de Vroe - Visser, nazaten van Jan van Loon jr., in 1999 besloot dat het portret thuis hoorde in het museum en het schilderij te schenken.

Met deze publicatie gaat een lang gekoesterde wens van het museum in vervulling om deze belangrijke aanwinst in een context te plaatsen. Het museum heeft er bewust voor gekozen één aspect van het oeuvre van De Lelie te belichten, de familieportretten. In het verleden hebben diverse musea met de gedachte gespeeld een tentoonstelling en/of publicatie te wijden aan De Lelie, onder wie Michiel Jonker (1948-2014) in het Amsterdams Historisch Museum. Het museum hoopt zeer dat er in de (nabije) toekomst wederom aandacht zal worden zijn voor het oeuvre van deze meester-schilder uit de achttiende eeuw.

Museum Van Loon dankt Francis Griep - Quint, Josephina de Fouw en de fondsen die de publicatie mogelijk hebben gemaakt.

Tonko Grever, Directeur/conservator

Philippa van Loon, Voorzitter van de Stichting Van Loon

2 *Musicerende familie*, 1799 Olieverf op doek, 65 x 82 cm, Amsterdam Museum

INHOUD

Voorwoord	5
Inleiding	8
 ADRIAAN DE LELIE (1755-1820), EEN ONDERNEMEND KUNSTENAAR	 12
 VRAAG EN AANBOD: PORTRETTISTEN EN HUN OPDRACHTGEVERS	 20
 HET GEZINSLEVEN, LIEF EN LEED GEDEELD	 34
 DE FAMILIE BINNEN	 44
 DE FAMILIE BUITEN	 54
 Noten	 63
 Colofon	 64

INLEIDING

Het familieportret heeft in Nederland een lange traditie. De wortels liggen bij de vijftiende-eeuwse altaarstukken met geportretteerde familieleden op de luiken, knielend in aanbidding voor de Bijbelse voorstelling op het midden-paneel. In de tweede helft van de zestiende eeuw werd de familie voor het eerst zelf het onderwerp en zo ontstond een nieuw genre in de schilderkunst. Hierna nam de productie van familieportretten een hoge vlucht.

Iedere generatie drukte zijn stempel op het familieportret. Zo werd de uitbeelding van de families minder plechtstatig en verdween de moraliserende strekking naar de achtergrond. Het type familieportret dat in de achttiende eeuw ontstond in de Noordelijke Nederlanden en Engeland wordt in het Engels aangeduid als ‘conversation piece’. Hieronder verstaat men gezelschapstukken waarop twee of meer voluit geportretteerde figuren (vrienden of familie) informeel zijn afgebeeld in een huiselijke omgeving die hun maatschappelijke status typeert. De figuren zijn kleiner dan levensgroot en hun houdingen en gebaren wijzen op een vorm van ongedwongen conversatie. In het Nederlands worden deze schilderijen daarom ook wel ‘babbelstukken’ genoemd.

Adriaan de Lelie (1755-1820), geboren en getogen in Tilburg maar gedurende zijn werkzame leven woonachtig in Amsterdam, was aan het eind van de achttiende en begin van de negentiende eeuw een van de belangrijkste schilders van familieportretten. Tussen 1786 en 1820 maakte hij er minstens zestien. Samen met zijn verzamelaarsportretten, die ook als conversation pieces kunnen worden beschouwd, vormen ze bijna 20% van zijn oeuvre (afb. 2).¹ Het zijn deze schilderijen die in de tentoonstelling en deze bijbehorende publicatie centraal staan. Door ze in de context te plaatsen van het werk van een aantal van De Lelies tijdgenoten en directe voorgangers wordt een breed beeld gegeven van het familieportret in de tweede helft van de achttiende eeuw.

Vóór De Lelie was Tibout Regters (1710-1768) een van de meest gevraagde portrettisten in Amsterdam. In 1761 liet Johan Ortt (1721-1783), heer van Nijenrode en Breukelen, zijn gezin door hem vereeuwigen (afb. 3). Het is een goed voorbeeld van de late evenwichtig opgebouwde familieportretten van Regters. Adriana Huydecoper (1726-1762), de vrouw des huizes, zit vrijwel precies in het midden en haar echtgenoot en kinderen zijn evenwichtig om haar heen gegroepeerd.² De twee meisjes links werken aan een borduurraam, terwijl de oudste zoon rechts een hond in toom houdt.

Toen De Lelie omstreeks 1784 in Amsterdam arriveerde, werkten daar nauwelijks andere portretschilders die gespecialiseerd waren in het maken

3 Tibout Regters, *De familie van Joan Ortt (1721-1783) en Adriana Huydecoper (1726-1762)*, 1761 Olieverf op doek, 98 x 113 cm, particuliere collectie

van familieportretten. Regters was al lang van het toneel verdwenen, maar zijn invloed is nog duidelijk zichtbaar in het werk van Jacobus Buys (1724-1801) (afb. 4). Buys was echter een veelzijdig kunstenaar – naast (familie)portretten maakte hij genrestukken en boekillustraties – en als leraar verbonden aan de Stadstekenacademie. Door zijn andere werkzaamheden is het aantal familieportretten van zijn hand beperkt. Hendrik Pothoven (1725-1807) leverde een grotere bijdrage aan dit genre. Een verrassende vondst is de plaatsing van families voor een open raam, waarmee hij meer diepte in de voorstelling creëerde en het licht van achter liet komen (afb. 5). In 1777 vestigde Pothoven zich in Den Haag. Dat hij daar nog steeds opdrachten uit Amsterdam kreeg, laat zien dat de vraag naar familieportretten in de hoofdstad het aanbod oversteeg.

De enige geduchte tegenstander die De Lelie in Amsterdam aantrof, was Wybrand Hendriks (1744-1831). Hendriks was net als Buys en Pothoven op meerdere terreinen actief, maar van hem zijn meer portretten overgeleverd. Een gelukkige omstandigheid voor De Lelie was dat Hendriks in 1785 werd benoemd tot opzichter van de kunstverzamelingen en kastelein (gastheer) van Teylers Stichting. Hoewel Hendriks ook in Haarlem opdrachten kreeg vanuit de hoofdstad, kwam het De Lelie goed uit hem op enige afstand te hebben.

4 Jacob Buys, *Portret van een onbekend echtpaar en een bediende in een interieur*, 1754 Olie op doek, 43,8 x 60,3 cm, verblijfplaats onbekend

De keuze voor een portrettist was grotendeels afhankelijk van de woonplaats en het budget van de opdrachtgever. In Rotterdam vereeuwigde Nicolaes Muys (1740-1808) menig familie uit de burgerij en in Groningen vervulde de vrouwelijke kunstenares Elisabeth Geertruida Wassenbergh (1729-1781) deze rol. Opdrachtgevers konden zich ook wenden tot de buitenlandse kunstenaars die voor korte of lange tijd in de Republiek verbleven. De Venetiaan Hieronymus Lapis (ca. 1723-1798) beproefde zijn geluk in Delft, Rotterdam en Den Haag. Aan klandizie had hij getuige zijn afzet geen gebrek, maar toch stierf hij in armoede. Beter ging het de portrettisten af die wisten door te dringen tot het hof, zoals de Engelsman Charles Howard Hodges (1764-1837) en de uit de omgeving van Kassel afkomstige Johann Friedrich August Tischbein (1750-1812). In deze kringen betaalde men grif voor een portret volgens de laatste internationale mode. Hodges en Tischbein maakten vooral naam met enkelvoudige en pendantportretten; familieportretten vormen uitzonderingen in hun oeuvre.

Het familieportret kan vanuit verschillende invalshoeken benaderd worden. Zo werpt een analyse van de opdrachtgevers licht op de verschillende marktsegmenten waarvoor de portrettisten werkten. Omgekeerd maakt een stilistische en compositorische vergelijking van de familieportretten duidelijk waarop opdrachtgevers hun keuze voor een portrettist baseerden.

5 Hendrik Pothoven, *Familiegroep in interieur*, 1774 Olieverf op doek, 71 x 85 cm, Amsterdam Museum

Het gezinsleven vormt een ander interessant perspectief. Wat onthullen de schilderijen over de onderlinge verhoudingen en de hiërarchie binnen het gezin? En in hoeverre verbeelden ze de op dat moment geldende idealen ten aanzien van het huwelijk en de opvoeding van kinderen?

Verder is het interessant om te kijken naar de interieurs waarin de familieleden zijn geportretteerd. De stijl van de wandafwerking en meubelen vertelt iets over de rijkdom en modebewustheid van de opdrachtgever. Tegelijkertijd moet hier niet te veel waarde aan worden gehecht, want de interieurs zijn lang niet altijd waarheidsgetrouw vastgelegd. Sommige families zijn buitenshuis vereeuwigd. Deze portretten geven uitdrukking aan de beleving en het ideaal van het buitenleven. Bovendien is hierop goed te zien hoe de tuinarchitectuur zich ontwikkelde.

Al deze aspecten zullen in de komende hoofdstukken aan de orde komen. Maar niet voordat de De Lelie, wiens familieportretten hier centraal staan, nader is geïntroduceerd.

ADRIAAN DE LELIE (1755-1820), EEN ONDERNEMEND KUNSTENAAR

Omstreeks 1798 kreeg De Lelie een bijzondere opdracht van Josephus Augustinus Brentano (1753-1821). Deze vooraanstaande Amsterdamse verzamelaar liet zich door de schilder portretteren in de kunstgalerij van zijn woning aan de Herengracht, te midden van zijn collectie en omringd door gasten (afb. 6-7). Ruim vijftien jaar later maakte De Lelie opnieuw een portret van Brentano, waarop alle topstukken uit diens verzameling zijn verbeeld (afb.8). Opvallend is dat de schilder zelf op beide werken is afgebeeld. Op het eerste schilderij zien we hem rechts op een stoel, met enkele collega's aandachtig het schilderij op de ezel bestuderend. Prominenter nog is De Lelies aanwezigheid op het grote doek van 1813. Hier lijkt hij zijn opdrachtgever iets voor te lezen uit de beroemde *Vite* van Giorgio Vasari (1511-1574). Wie is deze schilder, die in huize Brentano zo thuis is? Welke persoonlijkheid gaat er schuil achter dat vriendelijke gezicht?³

6 *Interieur van de kunstgalerij van J.A. Brentano (1753-1821)*, ca. 1798 Potlood, zwart krijt, pen in zwart, penseel in kleur, 41,3 x 54 cm, Stadsarchief Amsterdam

7 *De kunstgalerij van J.A. Brentano*, ca. 1798 Olieverf op paneel, 64,3 x 84,3 cm, Rijksmuseum, Amsterdam

Een kaardenmakerszoon wil kunstenaar worden

Adriaan de Lelie werd op 19 mei 1755 in Tilburg geboren als zoon van Arnoldus de Lelie (1714-1766) en Helena Hoecken (1724-1804). Tilburg had destijds nog geen stadsrechten en telde ongeveer 7800 inwoners. Vrijwel iedereen was katholiek, ook de familie De Lelie. De textielnijverheid was er de belangrijkste bron van inkomsten en Arnoldus de Lelie was als kaardenmaker werkzaam in deze sector (kaarden worden gebruikt voor het uit elkaar kammen van wol). Volgens de kunstenaarsbiografen Roelof van Eijnden (1747-1819) en Adriaan van der Willigen (1766-1841) was Adriaan de Lelie voorbestemd om met zijn broers de zaak van hun vader voort te zetten. De jonge De Lelie legde echter meer interesse aan de dag voor tekenen en schilderen dan voor het maken van kaarden. Hij zou zichzelf, bij gebrek aan een plaatselijke tekenschool, de eerste beginselen hebben eigen gemaakt. Belangrijker dan deze zelfscholing was echter de omgang met een andere Tilburgse schilder: Cornelis van Spaendonck (1756-1839).

Cornelis van Spaendonck had zich net als zijn oudere broer Gerard (1746-1822) toegelegd op het schilderen van bloemen. Terwijl Gerard in Antwerpen en Parijs aan de weg timmerde, was Cornelis nog in Tilburg, waar

8 J.A. Brentano, 1813 Olieverf op doek, 253 x 140 cm, Stichting Brentano's Steun des Ouderdoms, Amstelveen

hij optrok met De Lelie. Van Eijnden en Van der Willigen vermelden dat de vriendschap tussen de twee ‘zeer veel bijdroeg’ aan De Lelies teken- en schildervaardigheden. In 1773 echter ging ook Cornelis van Spaendonck naar Antwerpen. De Lelie wilde zijn vriend achterna reizen, maar volgens de biografen stond zijn moeder niet toe. Door de volharding van haar zoon en het advies van een vriend – wie dit was, is onbekend – draaide ze evenwel bij. En zo kon ook De Lelie afdalen naar het zuiden teneinde zich verder te bekwamen in de schilderkunst.

Leertijd in Antwerpen en Düsseldorf

Antwerpen was een begrijpelijke keuze. Beneden de rivieren was men op het zuiden georiënteerd en Antwerpen had dankzij haar academie een grote aantrekkingskracht. De Lelie ging er in de leer bij de tegenwoordig onbekende behangsel- en decoratieschilder A. Peeters. Na een paar jaar kon De Lelie rondkomen van het werk dat hij maakte, maar besloot hij zich toe te leggen op het schilderen van figuren en portretten. De historie- en portretschilder André-Bernard de Quertenmont (1750-1835) werd zijn nieuwe leermeester. De Quertenmont onderwees De Lelie zowel aan de particuliere school bij zijn huis als op de Academie van Antwerpen, waar hij eerst professor en vanaf 1778 directeur was.

Na zijn leertijd in Antwerpen reisde De Lelie door naar Düsseldorf. In een tijd zonder musea waren kunstenaars voor het bezichtigen van kunst aangewezen op openbare gebouwen, zoals stadhuizen en kerken, en particuliere verzamelingen. De Keurvorstelijke Galerij in Düsseldorf was één van Europa's grootste trekpleisters voor liefhebbers en kunstenaars. De Lelie kopieerde er bijna alle portretten van Peter Paul Rubens (1577-1640) en Anthony van Dijck (1599-1641) en enkele historiestukken van Italiaanse en Nederlandse meesters. Van grote betekenis voor zijn verdere loopbaan was zijn kennismaking met de beroemde medicus Petrus Camper (1722-1789), die de stad in augustus 1782 aandeed. Camper was hoogleraar aan het Athenaeum Illustre in Amsterdam geweest en als dilettant en liefhebber goed op de hoogte van de stand van de kunsten in de hoofdstad. Hij adviseerde De Lelie om zich in Amsterdam te vestigen, omdat daar op dat moment geen portretschilders van belang waren en hij de schilder aan opdrachten kon helpen. Het vooruitzicht om in Amsterdam de bescherming van een vermaarde wetenschapper te kunnen genieten moet aantrekkelijk zijn geweest, maar De Lelie stelde zijn vertrek nog twee jaar uit.

Hoogstwaarschijnlijk ontmoette hij in die tijd de Amsterdamse schilders Jan Ekels (1759-1793), Daniel Dupré (1752-1817) en Jacques Kuijper (1761-1808), die in 1783 samen een reis langs de Rijn maakten. Het drietal maakte een tussenstop in Düsseldorf om de Keurvorstelijke Galerij te bezichtigen. De kans is groot dat de schilders De Lelie daar inlichtten over de kunstmarkt in Amsterdam.

Een nieuwe start, een eigen gezin

Vermoedelijk arriveerde De Lelie al in 1784 in Amsterdam, maar het eerste teken van zijn verblijf aldaar is zijn ondertrouw op 20 april 1786, gevolgd door zijn inschrijving als poorter (stadsingezetene) op 14 november en zijn toetreding tot het Sint Lukas-gilde op 9 december van hetzelfde jaar. De Lelie trouwde met Maria Theresia Morria (1758-1821), dochter van Casper Morria en Anna Maria Vos. Dat juist zij zijn bruid was is niet toevallig. In Amsterdam woonde de familie van Cornelis de Lelie en de schilder zal de banden met deze vermoedelijk verre familie hebben aangehaald. Dit gezin stond op goede voet met de Morria's.

Toen De Lelie in ondertrouw ging, woonde hij in de Kalverstraat. Zijn verloofde woonde nog bij haar ouders in de Kerkstraat bij de Utrechtsestraat op nr. 365. Vlak na hun huwelijk lieten de echtgenoten een testament opmaken, waaruit blijkt dat ze waren ingetrokken in een woning op de Oude Turfmarkt. Hierna zijn ze ten minste nog twee keer verhuisd. Vermoedelijk na het overlijden van de ouders van Morria betrok het echtpaar het ouderlijk huis in de Kerkstraat. Later hebben ze zich gevestigd aan de Keizersgracht bij de Binnenamstel, waar ze in ieder geval in 1806 al woonden. In deze woning overleed De Lelie op 30 november 1820. Uit de memorie van de aangifte van zijn nalatenschap blijkt dat hij de helft van het huis had aangekocht.

De Lelie en Morria kregen samen vier kinderen, die allen werden gedoopt in de Rooms-katholieke Mozes en Aäronkerk. Twee zonen stierven op jonge leeftijd en Adam Adrianus (1790-1849) overleed kinderloos. Alleen Joannes Arnoldus Antonius (1788-1845), de tweede zoon, zette het geslacht voort. Deze zoon trad in de voetsporen van zijn vader en werd door hem opgeleid.

Innovator en netwerker

Na zijn vestiging in Amsterdam lieten de opdrachten niet lang op zich wachten en De Lelie ontwikkelde zich in korte tijd tot een van de meest gevraagde portrettisten van zijn tijd. De grootste categorie in zijn oeuvre wordt gevormd

9 *De groentekoopman*, 1818 Olieverf op paneel, 63 x 76 cm, particuliere collectie

door enkelvoudige portretten. Daarnaast legde De Lelie zich van meet af aan toe op het portretteren van echtparen, families en regentencolleges. Aan het eind van zijn carrière is hij tevens kinderportretten gaan vervaardigen.

Hoewel de portretten het grootste deel van zijn oeuvre vormen, maakte De Lelie ook genrestukken. Hierin zou hij zijn aangemoedigd door de Amsterdamse verzamelaar Jan Gildemeester Jansz (1744-1799), die er minstens zes van hem kocht. *De groentekoopman* is zo'n binnenhuistaferaal, dat de bezorging van een mand met wortels en kool verbeeldt (afb. 9). Door het besloten karakter, de lichtval en de doorkijkjes, doet het werk denken aan de genrestukken uit de zeventiende eeuw. Toch is het een typisch eigentijds werk. Niet alleen door het interieur en de kleding van de figuren, maar ook door de heldere kleuren en het ontbreken van een overheersende moraliserende boodschap. De minzame groentekoopman staat ver af van bijvoorbeeld de kramers en herbergiers van Jan Steen (1626-1679). De Lelies genrestukken waren erg geliefd. Bijna alle verzamelaars die zich door hem lieten portretteren, hadden er één of meer in hun collectie.

COLOFON

Deze publicatie verscheen ter gelegenheid van de gelijknamige tentoonstelling in Museum Van Loon van 17 oktober 2014 tot en met 19 januari 2015.

Voor kant: *Jan van Loon en zijn familie* (detail 1).
Binnenzijde voorkant: *De familie van Adriaan Bonebakker* (19).
Binnenzijde achterkant: *Jan de Bosch en Margaretha Kroon* (38).
Achterkant: *Een gezin in een park bij Elswout* (50).

Uitgave: WBOOKS, Zwolle
info@wbooks.com www.wbooks.com
in samenwerking met Museum Van Loon

Auteur: Josephina de Fouw
Voorwoord: Tonko Grever
Redactie: Tonko Grever en Valentijn Carbo
Grafisch ontwerp: Maarten Evenhuis

Fotografische verantwoording:
AAG (4) | Amsterdam Museum (2, 5, 10, 14, 15, 24, 35, 43, 44, 45, 46)
| Centraal Museum, Utrecht (41) | Collectie Six, Amsterdam (37) |
D. Svoboda, Berlijn (21) | Het Prinsenhof, Delft (42) | Koninklijk
kabinet van Schilderijen Mauritshuis, Den Haag (23) | Museum
Rotterdam (30) | Museum 't Coopmanshûs, Franeker (18) | Museum
het Valkhof, Nijmegen (26) | Museum Van Loon, Amsterdam (1, 11,
12, 13, 16, 17, 20, 27) | Bert Muller (3, 8, 32, 38, 47, 49) | Paleis
het Loo, Apeldoorn (25) | Rijksmuseum Amsterdam (7, 19, 48) |
Rijksmuseum Twenthe, Enschede (50) | S.C. Walland (33, 34) |
Stadsarchief Amsterdam (6) | Yale University Art Gallery (22) |
Diverse particuliere bruikleengevers

Getoond tijdens de tentoonstelling:
1, 3, 5, 6, 8, 9, 18, 19, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34,
35, 38, 39, 40, 41, 42, 45, 47, 49, 50

Deze publicatie werd mede mogelijk gemaakt door:

PRINS BERNHARD
CULTUURFONDS

CORTONA

Hendrik
Muller
fonds

© 2014 WBOOKS, Zwolle / Museum Van Loon

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De uitgever heeft erna gestreefd de rechten met betrekking tot de illustraties volgens de wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

© 2014 WBOOKS / Museum Van Loon

ISBN 978 94625 8039 8
NUR 646

Museum Van Loon
Keizersgracht 672
1017 ET Amsterdam
tel +31(0)20.6245255
www.museumvanloon.nl

W BOOKS

Adriaan De Lelie en Egbert van Drielst, *Een gezin in het park van de buitenplaats Elswout bij Overveen*, 1799 Olieverf op doek, 85 x 111 cm, Rijksmuseum Twenthe, Enschede

Adriaan de Lelie behoort zonder meer tot de belangrijkste portretschilders van zijn tijd. Zijn wieg stond in Tilburg en na een studietijd in Antwerpen en Düsseldorf vestigde hij zich definitief in Amsterdam. Daar wist hij al snel door te dringen in de kringen van de gegoede burgerij. Met zijn oog voor detail en verfijnde palet was hij een veelgevraagd portrettist. Notabelen, bankiers, notarissen, officieren, hoogleraren en vermogende koopmannen: allen lieten zich door de schilder vereeuwigen. De Lelie heeft zo letterlijk een gezicht gegeven aan het Amsterdam van zijn tijd.

In deze eerste publicatie gewijd aan De Lelie wordt een beeld geschetst van deze portretten en wordt ingegaan op de karakteristieken van zijn familieportretten. Ook wordt zijn werk vergeleken met voorgangers en tijdgenoten, zoals Tibout Regters, Tischbein en Laquy.

Museum Van Loon

WWW.WBOOKS.COM